

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 165 ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԻ ՀԱՐԱԺ 27 Հոկտեմբերի

1890

ՀԱՐԱԺ 27 Հոկտեմբերի ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԻ № 165

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամսուր՝ 6 ռուբլի, երեք ամսուր՝ 3 ռ. 50 կ. ամսուր՝ 1 ռ., Հատուկ՝ 5 կ. պէս:
Բաժանորդը գրուած էն թիֆլիսում միմիայն՝ խմբագրատանը:

Խմբագրութեան Հասցին՝ Тифли. Редакция «Нор-Дар»
կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամէն օր (բացի տօն օրերէն) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարութիւնները ընդունուած են ամէն լիզուներով:
Յայտարարութիւնները ըստին 2 կ., ընկալմանը համար կրկնապատկ:

ՔԱՂԱՎԱՅԻՆ - ԳՐԱԿԱՆ ԵՆԿԱՆ

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ԹԵՐԹՐ

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

ԱՌԱՋԻՆԿԱՅ 1891 ՌՈՒԱԿԱՆԻՆ

(Ու թ եր օր ց տ ար ի)

Կը հրատարակուի Նոյն դիրքով և ծրագրով ամէն օր՝ Բաշի երէն-շաբթի,
Հինգի և տօն օրերէն:

Խմբագրութիւնը կ'ստանայ և սեպհական հեռագրերներ:

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի, վեց ամսուանը՝ 6 ռուբլի, Հատուկ՝ 5 կոպ.:

Եւրոպայի, Թիւրքիայի, Ամերիկայի և այլ հեռաւոր երկիրներէ
բաժանորդները վճարում են տարեկան 40 Ֆրանկ:

Բաժանորդը են գրուած իւրաքանչիւր ամսի 1-ից մինչև:

Թիֆլիսում բաժանորդը են գրուած միայն «Նոր-Դար»-ի խմբա-
գրատանը:

Խմբագրատունը գտնուած է Բարոնական փողոցում, պոստ-հե-
ռագրատան դէմ, տուն № 12.

Օտար քաղաքներէն գինում են խմբագրութեան՝ ТИФЛИСЬ. ВЪ
Редакцію ежедневной газеты «НОРЪ-ДАРЪ» կամ Tiflis (Caucase)
Rédaction du journal «Nor-Dar».

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆԳՈՐ ՍՊԱՆԳՈՐԱՆՈՒՆ

ԲՈՂԱՆԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդողը. — Աստուծոյ, Ի-
ստափայլի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի և
Անգլիայի արդի քաղաքական գործիչ-
ները:

Հեռագրիչները.
Քրոնիկոսը. — Լուրեր:
Թղթակցութիւնները. — Նամակ
Ամերիկայից, Ասիայից.
Քաղաքական. — Քաղաքական լու-
րեր:

Խառն լուրեր:
Երեւոյեան հեռագրիչները:
Բանասիրական. — Չափաւորան:
Տեղեկատու:
Յայտարարութիւնները:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԶԱՁՈՒՆԵԱՆ *

Վ. Գ.

XXXIV.

Հեռագրող օրը, երբ նա աչքերը
բաց արեց, տեսաւ Զաքարիոյ սեղանի
մօտ նստած:

— Զաքար... Ինչ կայ, ինչ է պատա-
հել,— կանչեց նա տատիկ վախեցած՝
սեղանի խոյնի վեր թռչելով:

— Ի՞նչ պէտք է պատահի, ինչպէս եւ
վեր թռչում,— զարմացաւ Զաքարը, վեր
կենտրոնով և մօտենալով նրան:— Ի՞նչ պէտք
է քեզ հարցնել, թէ ինչ է պատահել,
որ այդպէս շորերով եւ քնել Երեւի ար-
բած եւ հեղը:

Զաքարեանը աղատ չունէր քաղցը. կար-
ծեաւ մի ծանր, անտանելի ծանր բեռ ըն-
կաւ նրա սրտից: Նա նայեց իւր վրայ
և տեսաւ, որ իրաւ, առանց հանուելու
է քնել: Փիշիւրայ անցքը նորից սկսեց
մտաւանջել նրան, թէ արդեօք այն իս-
կապէս երազ էր, թէ իրողութիւն:

— Համարեա,— զատառիտանց նա ոչ
խոյն:— Բայց այս ինչ է. այս մօտաւ

*) Տես «Նոր-Դար» № 164.

Թիֆլիս, 26 հոկտեմբերի, 1890.

ԱՌԱՍՏՐԱՅԻՆ, ԻՏԱԼԻԱՅԻՆ, ԳԵՐՄԱ-
ՆԻԱՅԻՆ, ՖՐԱՆՍԻԱՅԻՆ ԵՒ ԱՆԳ-
ԼԻԱՅԻՆ ԱՐԴԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳԸ-
ՐՈՒԹԻՒՆԻՆՅՈՒՆ

Եւրոպական այս հինգ պետու-
թիւնների քաղաքական ընդհանուր
գրութիւնը որոշելու համար, որոն-
ցից և կախուած է արեւելքում
լինելիք փոփոխութիւնները, պէտք
է գլխաւորապէս ի նկատի առնել
այն յարաբերութիւնները, որ պահ-

նակ զու իմ սենեակում:

— Ի հարկէ կը զարմանաս, քանի որ
մտաւել եւ, թէ մեզ ինչ եւ տակ և
ինչ եւ խոտացել,— ասաց Զաքարը:—
Անցեալ օրը մեզ ասում եւ, թէ մի կամ
երկու օրից յետոյ պէտք է հեռանաւ և
խոտանում եւ հեռանալուց առաջ այ-
ցիւրէլ մեզ, այն ինչ երկէ բողբոլին ոտը
չեւ դնում մեր տուն: Երկէ երեք անգամ
եկայ այստեղ, բայց ոչ մի անգամ էլ
քեզ այստեղ չգտայ: Այսօր էլ վախճա-
ւով, թէ մի գուցէ մեզ մտաւցած լինեւ
և առանց մեզ տեսնելու հեռանաւ (զու-
այնպիսի մարդ եւ, որ զարմանալի էլ չէ,
և ի՞նչ այդպիսի բան անեալ), ահա այս-
պէս վազ-վազ գալիս եւ քեզ մօտ Հիւսի-
էլ ինչ վազ է. քանի ժամանակ է նստած
եւ այստեղ:

— Ի՞նչ եւ ասում,— զարմացաւ Զաքա-
րեանը:

— Այո, Խօ անհանգիստ չէի սնվի
քանդ, մանաւանդ որ տեսնում էի, թէ
չատ ոչ եւ պատկել քնելու, որովհետեւ
և ի՞նչ վազ պատկած լինելի, ինչքան էլ
ստատիկ արած լինելի, դարձեալ ժա-
մանակ կը գտնելի շորերով հանելու և
զուռը փակելու: Բայց այդ չէ, Արսէն,
ահա ինչ ինչն է զարմացում և ստա-
տիկ զարմացում:— Այս ինչ է:

Նա վերցրեց սեղանի վրայից մի
թուղթ և ցրց տուց. Զաքարեանին:

պատում են այդ մեծ պետութիւն-
ները միմեանց վերաբերութեամբ
և այդ պետութիւնների ներքին
գործերի դրութիւնը, որի մէջ
գտնուած են զրանք այսօր:

Զինուելու և ամեն դէպքում
արտաքին թշնամու դէմ կարելոյն
չափ պատրաստ գտնուելու համար
այսօր այդ մեծ պետութիւնները փող
չեն խնայում, Թէպէտեւ տարիներ
առաջ Եւրոպան զինուելու և զը-
րահաւորուելու ծանր լուծի տակ
ճնշուած՝ պատերազմը միակ ելքն
էր համարում, այլ ևս անտա-
նելի կոցութիւնից դուրս գալու
համար, բայց տարիներ անցան,
պատերազմ չծագեց և Եւրոպան
կարողացաւ տանել պատերազմի
պատրաստ լինելու համար միշտ
անհրաժեշտ համարուող ահագին
ծախքերը և այսօր էլ կարողանում
է շարունակ զինուել և թշնա-
մուն ոչնչացնելու համար նոր
գործիքներ հնարել և եղածներն
կատարեւազործել: Այսպէս՝ եթէ
մի երկու տարի առաջ պատերազմ
բացուած լինէր, մարդիկ պիտի կո-
տորուէին ծուխի տակ, իսկ ալ-
սուհեան գնդակահար կը լինէն
և ծուխը նրանց չի նեղացնել, ո-
րովհետեւ այժմ Ֆրանսիացիները
գտել են վառօդ, որ ծուխ չունի.
գերմանացիներն էլ պատրաստուում
են իրենց թշնամիներին պղնձէ
թիւղանօթներով կոտորել. այդ
աւելի յարմար են գտել:

Բայց որքան էլ որ զինուում են
վերը լինած հինգ պետութիւննե-
րը, մօտալուտ պատերազմի վտանգ
չէ սպառնում Եւրոպային: Այդ
պետութիւնները այժմ աւելի քան

երբ և իցէ ընդհանուր խաղաղու-
թեան պահպանելու կողմն են և
այս ոչ թէ մարդասիրութիւնից,
այլ ստիպուած այն ներքին դու-
թիւնից, որի մէջ գտնուում են
այսօր եւրոպական այդ հինգ մեծ
պետութիւնները, և այն յարաբե-
րութիւններից, որոնց մշակում են
լիշեալ պետութիւնները միմեանց
վերաբերութեամբ: Իսկ այդ յարա-
բերութիւններն և այժմեան ընդ-
հանուր և իւրաքանչիւր պետու-
թեան դրութիւնը ստիպում են
այդ հինգ մեծ պետութիւններին
խաղաղութիւնը կարելոյն չափ
պահպանել և դրանցից իւրաքան-
չիւրը իւր շահերն միայն ի նկա-
տի առնելով չէ կամենում ինքը
լինել խաղաղութեան խանգարող:
Այս ամենից պարզ է, որ թէ
Գերմանիան, Աւստրիան, Իտալիան
և թէ Ֆրանսիան և Անգլիան առ-
այժմ ցանկանում են ընդհանուր
խաղաղութիւնը պահպանած տես-
նել, հետեւաբար դրանցից ոչ ոք չի
ցանկալ և չի մտածել խաղաղու-
թիւնը խանգարել Եւրոպայից
դուրս՝ այս կամ այն ազգի սիրոյն,
լոկ սիրոյն համար:

Յիշեալ պետութիւնների քաղա-
քականութիւնը պատմական զգա-
ցուններով չէ ղեկավարուած, այլ
սառը շահախնդրական հաշիւնե-
րով: Այդ ի նկատի առնելով կա-
րելի է վստահութեամբ ասել, որ
այդ հինգ պետութիւնները իբրեւ
մեծ պետութիւններ իրենց շահե-
րին կը ծառայեցնեն և խաղա-
լիք շինելով կը զոհեն շատ ազ-
գերին:

Որպէս զի վերը լինած հինգ մեծ

մի ամբողջ պատմութիւն եւ ունեցել և
ինչ ոչ մի խօսք չեւ ասում: Այդ նե-
րկի է քեզ, այդ ներկի է մեր բարե-
կամութեանը, մեր եղբայրութեանը: Ա-
յս ինչպէս ջնջում եւ քեզանից, ինչ
պէս չնեղանում է՝...

Նա ձեռքը թափահարեց և նստեց
սեղանի մօտ:

Զաքարեանը կանգնած էր անշարժ:
Կարճ ժամանակ լուրջ մտիկ:

— Երբ եւ տեսել այս նամակը,—
յանկարծ հարցրեց Զաքարը նայելով նը-
րան:

— Երկէ զիչեր,— պատասխանեց Զա-
րեանը:

— Վիլհերմ... Ա՜մբի:

— Զաքարեանը:

— Զաքարեանը,— աստիկ զարմացաւ
Զաքարը:

— Այո:

— Յետոյ...:

— Յետոյ ինչ,— հարցրեց Զաքարեա-
նը, նստելով մահճակալի վրայ:

— Զաքարեանը ինչու պէտք է ստա-
նայի այս նամակը, սա ինչ էր չինում
նրա ձեռքին:

— Կին նրան էր սիրում:

— Զաքարեանը,— բացականչեց Զաքա-
րը:

— Այո:

Զաքարը բողբոլին ապուշ կարեց:

պետութիւնների արդի դրութեան
մասին մի զաղափար տանք ընթեր-
ցողին, կտեսնք, որ դրանք ամեն-
քան էլ իրենց ներքին գործե-
րով են զբաղուած և չէին կա-
մենալ, որ այդ գործերը խանգա-
րուին:

Այդ դրութեան մէջն է Աւստ-
րիան և Իտալիան, որոնք Գերմա-
նիայի հետ գաշտակից լինելով՝ ար-
տաքին քաղաքականութեան մէջ
հետեւում են նրան, իսկ այս վերջինս
Ֆրանսիային, և իւր ներքին գործերն
ի նկատի առնելով մինչև օրս էլ ար-
տաքին քաղաքականութեան մէջ
այն խաղաղասիրական ճանապար-
հով է ընթանում, որ հարթել էր
լիշեալ Բիսմարկը, Աւելի դիւրու-
թեամբ կարող է հետեւել Գերմա-
նիան այդ քաղաքականութեան,
քանի որ դրանով մինչև օրս էլ կա-
րողանում է իւր ձեռքում պահել
ընդհանուր քաղաքականութեան
ղեկը: Ֆրանսիան նոյնպէս իւր ներ-
քին գործերով զբաղուելով ամենեւին
չէ մտածում պատերազմի վրայ.
և այդ հասկանալի է թէ ինչու:
Ֆրանսիայի արտաքին քաղաքա-
կանութիւնը պայմանաւորուած է
կորցրած Էլզաս-Լօթարինգը լեւ
խելու ձեւումով, որի համար
Ֆրանսիան պատրաստ է ինչ ազգի
շահեր կամենաք զոհելու: Այստե-
ղից պարզ է, որ ազգերի իրա-
ւունքները պաշտպանելու համար
Ֆրանսիան չի պատերազմել, իսկ
իւր շահերը պահանջում են, որ
ընդհանուր խաղաղութիւնը դեռ
պահպանուի, որովհետեւ մենակ,
իւր սեպհական ոյթերով միայն Գեր-
մանիայի դէմ գնալ չէ վստահա-

— Աստուած է վրայ, Արսէն, եւ ոչինչ
չեւ հաւանում,— ասաց նա վեր կենա-
լով և մօտենալով նրան:— Յետոյ, յետոյ
ինչ,— անհամբերութեամբ հարցրեց նա,
նստելով նրան կողքին:— Աստուծոյ, թէ
Աստուած կը սիրուի:

— Ի՞նչ պատմեմ, արդէն պարզ է,
էլի,— ասաց Զաքարեանը:— Այնու սիրում
էր Զաքարեանը, նա թուրք ինչ ու վաղ-
րիկ աղջկան և հեռացաւ դրա հետ: Մի
սալուց յետոյ աղջիկը մեռաւ, իսկ եւ
անհետաւոր եղաւ ճանապարհորդութեա-
նը: Այսքան ժամանակ եւ ոչինչ տեղե-
կութիւն չունի կոյճ մասին և չէի էլ
ուզում ունենալ, բայց երկէ զիչեր ճա-
շարանում Զաքարեանը պատահեաւ հան-
դիպել ինչ և տուց այդ նամակը: Այս
է բողբոլը:

Զաքարը բերանը բաց նայում էր նը-
րան: Նրա դէմքի վրայ այս անգամ և
բնում էր ստատիկ կարեւորութիւն:

— Ի՞նչ թշուառ մարդ եւ,— վերջապէս
ասաց նա հատկապէս և ձեռքին բռնած
նստելով սկսեց մտորում կարգաւ:— Ի՞նչ
թշուառ է այս կինը,— ասաց նա, նա-
մակը կարգաւորեց յետոյ, աչքերը չհեռաց-
նելով նրանից:— Արեւմտեւ այդպէս հը,
— կարճ լուրջից յետոյ, նորից ա-
սաց նա, վեր կենալով սեղանից:— Հիմա
եւ հաւանում թէ ինչու զու այնպէս
խոյն էր տալիս Զաքարեանը, զու մի

նում. սպասում է դաշնակցին:

Ինչ վերաբերում է Անգլիային, ապա էլ զբաղում է իւր ներքին գործերով, անվերջ իրանդական խնդրով և պարլամենտական ընտրութիւնների պայքարով: Ինչպէս յայտնի է, անգլիական կառավարութիւնը այժմ գտնուում է քաշի վրայ, այսինքն պահպանողական կոչւած կուսակցութեան ձեռքում, որի պարագլուխը Համարում է լորդ Բիկօնսֆիլդի մահահանգիստը, մարքից Սալսբի-ըն. այս վերջինն է և այսօրանգլիական կառավարութեան ղեկավարը:

Այժմեան ընտրութեան մէջ վեհերը այսինքն ազատամիտ կոչուած կուսակցութիւնն աշխատում է քաշի վրայ ձեռք բերել կառավարութեան ղեկը և լանձնել ազատամիտների պարագլուխ Դաւիդսոնին: Ինչպէս երևում է, այդ պիտի աջողի. ազատամիտ կուսակցութիւնը ոչ մի ներքին և արտաքին միջոց չէ խնայում իւր կէտն ապատակին հասնելու համար:

Եթէ վերը յիշած չորս պետութիւնները քաղաքականութեան մէջ ղեկավարւում են միմիայն իրենց շահերով, աւելորդ է ասել, որ Անգլիան այդ կողմից բացառութիւն չէ կազմել և չի կազմել: Այդ դեռ ըստական չէ. պէտք է իմանանք, որ Անգլիան ամենևին պատերազմելու հակումն չունի և իւր շահերի համար անգամ աւելի սիրում է ուրիշի ձեռքերով կրակից շագանակ հանել և միշտ կը գոհնուի մեծ թէ ամենափոքրիկ ազգերի ամենաաղքատ շահերը իւր նորն իսկ փոքրիկ շահերին: Անգլիան պատմութիւնը հաստատում է այդ:

Վեդերը կառավարութեան ղեկը ձեռք առնելով, այդ կողմից Անգլիան իւր քաղաքականութիւ-

նը չի կարող փոխել և եթէ փոփոխութիւն լինի, այդպէս կ'լինի, որ Անգլիայի արտաքին քաղաքականութիւնն աւելի թոյլ և խաղաղասէր կ'լինի: Անգլիան վրայ ենք հիմնում մեր գիտողութիւնները: Դաւիդսոնը և իւր կուսակցիները թէպէտ և իբրև դիմադիր կուսակցութիւն շատ լաւ բաներ են խօսել և գրել, բայց կառավարութեան գլուխ անցնելով բոլորովին ուրիշ կերպ են վարուել: Անգլիական աւանդական քաղաքականութեան դէմ գնալ չեն կարող ինչպէս տօրինները, նոյնպէս և վեդերը, որքան էլ որ նրանք ներքին քաղաքականութեան մէջ ազատամիտ լինին:

Թողնելով, որ ընթերցողը ինքը անէ յիշեալ հինգ պետութեան դրութեան մասին մեր ստանձնելից հարկաւոր եզրակացութիւնները, մենք կ'աւելացնենք և այն, որ այդ հինգ պետութիւններից իւրաքանչիւրը առանձին աշխատում է թիւրքիային իրեն դաշնակից ունենալ:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ն Ո Ր - Դ Ա Ր - Ի
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 հոկտեմբեր. — Թագաժառանգը ուղևորուած է Կիւս օրից յետոյ ժամը 4-ին Վարշաւա հասնել, որտեղ նրան դիմաւորեցին ընդհանուր նահանգապետն և վարչական անձերը, իսկ ժամը 5-ին հեռացաւ Վարշաւի երկաթուղով:

Ֆինլանդիայում նորից խնդիր է բարուցուած Վերօրբից Սենտ-Միխէլի և Պովենցի միջով դէպի Սպիտակ ծովն երկաթուղի անցկացնելու:

Պետական կալուածների մինիստրութիւնն ընդարձակ միջոցներ է ձեռք առնում արդիւնաբերութիւ-

նը զարգացնելու Բաթումի և Վարսի շրջաններում, որտեղ, մասնաւորապէս առաջինը, հարուստ են լեռնային և անտառային բերքերով:

«НОВОСТИ»-ն հաղորդում է, որ Սիբիրում երկաթուղի շինելու խնդիրը վերջնապէս վճռուած է դրական կերպով և այդ ձեռնարկութեան ֆինանսական ապահովութիւնն արդէն քննութեան առարկայ է դարձած ուր հարկն է:

ՍՈՑԻԱԼ. — Պրիգի ճառին ուղղած ազգային ժողովի ուղերձը մէջ բերելով քաղաքական ժողովրդի ներկայացուցիչները լոյս են յայտնում, որ սոցիալական պետութիւններին մի առաջարկութիւն կ'անէ բուրժուական խնդիրը վճռելու մասին:

(Երեւ. հեռ. չորրորդ երես)

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Հոկտ. 21-ին երկրորդ անգամ Կիւս արժ. Գրիգոր Գառնապետին և արժ. Նալի Աստուածատրեան վարդապետները Այս վերջինս նշանակուած է Ապահանի և Հոգեմտոսի առաջնորդ:

Այդ հաղորդումն են, որ Ներսիսեան հոգևոր ղեկավարի տեսուչը հրաժարւում է իւր պաշտօնից: Մի ուրիշ աղբիւրից տեղեկանում ենք, որ յիշեալ ղեկավարի տեսուչը մտադիր չէ հրաժարուելու իւր պաշտօնից: Որն է ուղղորդողը կը պարզուի երկի չափով:

Մայրաքաղաքի լրագրողները հաղորդում են, որ ծրագրի է կազմուած հոգային հարկերը քաշելու այն տեղիքում, որտեղ լեռնայինները վնասուած կը լինին բնութեան հարաւանդները:

Որովհետեւ քիչ չէ պատահում, որ կառուցիչներն արագ քշուց փողոցներում անցնող զարմանող մարդիկ, կանայք և երեխաներ տակնին են ընկնում, խեղճներն ստանում և երբեմն մահում, ուստի Թիֆլիսի պ. ոստիկանապետը քաղաքի բոլոր մասերի պրիստաներին հրամայել է ուղարկել իւր զարմանող կառուցիչներն արագ քշելու: Եթէ այսօրեան կառուցիչն արագ քշուց մի ուրիշ կողմից, այդպէս կը պատահի, պատահա-

նաւորութիւնը ինչպէս հաղորդում են տեղական թերթերը, պրիստաների վրայ կ'ընկնի, որոնց հետոյ կ'անցնի յետոյ զարմանողները կը պատահի այդ զարմող զեպրը:

Օրերական քահանայի և դիւանի կիցների գործը, որոնք անցեալ տարին իւր մեղադրութեամբ էին կեղծ գրած կրտսերուն համար, կը ընտրուի Թիֆլիսի դատական պարտում հետմիջոցի 30 ին:

Չնայելով, որ գրողները հետաքննուած են, բայց և այնպէս չարտնական զաղթականներ են դալիս մեր կողմերը: Այսպէս, օրինակ, այս օրերս դարձեալ մի քանի ընտանիքից բաղկացած զաղթականներ հասան Թիֆլիս, որոնք Պեն-զայի նահանգից գալով Վարսի շրջանն են գտնու:

ՆՈՒՆՈՒՑ. — Կրկնակ, հոկտեմբերի 21-ին, առաւօտեան ժամը 8-ից սկսուած, ամբողջ հայ հասարակութիւնը, առանց սեռի և հասակի խտրութեան, քահանաների և սարկաւորների հետ շտապում էին Ղազարէտի կոյսած տեղը, որպէս զի զմեռողների տուրք միւս ճանձնողի տուրքին, որ բերում էր իւր հետ Նովա յաջորդ Վահան վարդապետ Տէր Գրիգորեանը և որն, իբրև ներկայացուցիչ, գնացել էր ու Էջմիածին ներկայ լինելու: Նշանաւոր հանդէսին Արքեպիսկոպոս ինչ էր, երբ ժողովուրդեան խառն խառնութիւնն անհամբեր և արատաւորի ապստամբ էր հայտնուել: Կառավարական կառույցը չըբաւարանում ըստական ձեռք տուր երկաթուղիներով և կառուցում, որոնք վաղ առաւօտեանից գնացել էին Փոքրաղ խառն իջնալը, որտեղ զիջեղ էր այդ զիջեր հայր սուրբ: Մասնաւոր կառուցում կ'անու առաւ Հինչա-կարի խառն կոյսած տեղը, որտեղ ըս պատում էր ժողովուրդը, քահանաների իրենց զոյրներով և սարկաւորներով, ուսուցիչներն ու ուսուցչուհիներն աշակերտներով: Այդտեղ լինելով կառուցիչ հայր սուրբն ապա իւր ձեռք տուր միւս հոգալը: Քահանաներից երկուսը մտնելով և համարելով որպէս կիր անօրին, ընդունեցին մատուցարանի վրայ արդ ու այն ծաղից բռնելով, որից յետ ուսումնարանի երկնային խոտ:

— Ուրեմն այդ ճշմարիտ է, — չնչնայ նա:

— Ի՞նչը:

— Որ երեկ զիջեր գու խնձ մտ էլի:

— Այո, քեզ էլ այդ երազ է թուում:

— Կանչեց Սառան, ուրախ կրկնաւով: — Երեւոյցի, ես էլ ոչ մի կրկն չեմ ուզում հաւատալ, թէ երեկ զիջեր քեզ մտ էլի, այն ինչ արդ իսկապէս քեզ մտ էլի... Ի՞նչ էլի անում դու, երբ ես մտայ քեզ մտ... ես ոչինչ, ոչինչ չեմ յիշում, միայն այս լա յիշում եմ, որ դու... վաղեցիկ ինձ:

Նա երկուսի նման խնայց:

Ջաղոնեանի լիզան կարծես կապուել էր, նա միայն անթիւթի նայում էր Սահայի գեղեցիկ, չարամահ զեմբին:

— Ի՞նչ ես ինձ այդպէս նայում, — կանչեց Սառան, աւելի խնայուով: — Վա՛յ, մի նայիր ինձ այդպէս, ծիծաղա դալիս է...:

— Բայց այն կէս զիջելին ինչու ե-

կար, Սառա, — հարցրեց Ջաղոնեանը, որ ինքն էլ էր խնայում, թէ ինչ է ա-

տում:

— Ի՞նչն, եկա՛յ, — զօգուծութեամբ կան-

չեց Սառան: — Ի՞նչ վատ հարց ես առա-

ջարկում... Ինչ է նշանակում ինչու ե-

կա՛յ:

— Այսինքն, ես ուզում եմ ասել ինչ-

պէս եկար, ինչպէս չվախեցար:

— Այո, այդ էլ վատ հարց է, այդ էլ

վատ հարց է... Ի՞նչ է նշանակում ինչ-

պէս եկար, ինչպէս չվախեցար... Մի՞թէ

դու ինձ այն զրուցեան մէջ էիր ձգել:

ըր քահանաների հետ սկսեցին սուրբ շարականը: Այդտեղից ստույլ, թափու կատարելով խառն բաղնիքեան հետ գնացին ու Միսա Երեւոյցին, որ մօտաւորապէս 3/4 վերստ հեռաւորութեամբ է գտնուում: Նախքան սուրբ պատարգի սկսուելը, հայր սուրբը մի համառօտ բաց ազգու քարոզ խօսեց, որով բացատրեց ժողովուրդեան սուրբ միւսմանը: Նշանաւոր խառնախօսութիւնը և նրա օրհնութեան համառօտ նկարագրութիւնը, Էջմիածնում բաւական չարագրական խառնութիւն խառնախօս ժողովրդին անտարբեր չլսեցին: Գեղի սուրբ, որ հայ ազգի թէ փառքն ապարճանց է, ժամը ճիշտ մէկն էր, երբ վերջացաւ պատարագը, որից յետոյ կրօնասէր և բարեպաշտ ժողովուրդը մօտենալով սուրբ սեղանին, որտեղ դրուած էր սուրբ աւետարանը և շերտեանց արտով համարակրթով, ուրախ արտաբայութեան առկայութեան, հետեւեց ասանակ քրիստոնէական ջերմ զգացմունքներ:

ՆՈՒՆՈՒՑ. — Հոկտ. 14-ին համառօտ կերպով կատարեց տեղիս ու Պայմանեան հայ օրորդաց զպրօքում մեր անդամիկ խառնախօս տեղը: Պատարագից էր ինքը թեմական տեղաւոր, Երեւոյցի առաջին պատարագն էր, որ մատուցուած էր, զպրօքից էլին առաւ Պայմանեան զպրօքի աշակերտ հիններն իրենց ուսուցիչ Պարզեկին յաճախելով անհամբերութեամբ: Պատարագից յետոյ աշակերտուէիք և հանդիսակներ ժողովուրդից զպրօքի դասից: Հարգար խառնեց զպրօքի ուսուցիչ Յ. Բովհանիսեանի աշակերտութիւնը, ուղղած հառաւ: Յետոյ անօրինուած էր եղել, որ անցեալ տարուայ տարած աշակերտ հիններն վրայականեր բաւաճանում: Բայց... հենց այդ օրն իմացեց, որ պատարագ չեն: Յետոյ խօսեց ինքը հայր թեմական տեղաւոր, սկսեց համառապար ներդրութիւն խնդրելով Պայմանեան զպրօքի վարդապետները, որ խառնեց անտեղի էր, ըստ որում մեր ժողովրդի շատ քաղաքակրթութիւնը թուովին են ընդունում: Արժանապատու հայրը խօսեց կրօնական-քաղաքական նշանակութեան մասին, շնորհ մեր Երեւոյցի, Երեւոյցի շարակաւոր այդ ուղղութեան վրայ հետեւեց լինելու մասին: Վահան-Մարտիրոս, զպրօքի իբրև օրինակ

ասել ձեր մէջ մի այդպիսի ահագին բան է եղել... Բայց Ջաղոնեան, Ջաղոնեան... Ես ինչ կը կարծէի, թէ դա այդ ստորեան ստոր և անտեղի կերպով կը վարուի քեզ հետ... Իսկ քո կինն էլ, քարեկամ, ինչպէս երևում է, լա պտուղ չէ եղել: Ես Ջաղոնեանի այնքան չեմ մեղադրում, որքան նրան: Եթէ նա լա...

— Ի սէր Աստուծոյ, Ջաղոն, թողնէ՛ր այս խօսակցութիւնն և մոտենա՛նք ամեն բան, — ասաց Ջաղոնեանը, վեր կենալով տեղից: Նրա համար չափից գուրս անտանելի էր խօսել այդ բանի մասին, մասնաւոր Ջաղոնի հետ, որին բազմից ինչ է առ այժմ իրենց ծածուկ, վիճակի էր: Նայն դերը կատարել, ինչ դեր որ կատարում էր, այդ բանում ինքը—Ջաղոնեանը:

— Բայց մի բան, — ասաց Ջաղոնը, — Այս երբ է պատահել:

— Ի՞նչը, մահ... Անցեալ տարի:

— Անցեալ տարի... Չէ, ես այդ չեմ ա...

— Ասացի թողնէ՛ր այս, թողնէ՛ր:

Կարճ ժամանակ լուրջութեան տիրեց:

— Բայց դու ներքին ես նրան, — յան-

կարճ հարցրեց Ջաղոնը:

— Ներքին եմ:

— Անկեղծ արտաբայ:

Ջաղոնը դարձեալ ստույլ կարեկցու-

թեամբ նայեց նրան:

— Եթէ Արքեպիսկոպոս նա հաստ-

չելով:

Ջաղոնեանը յիշեցրեց կիտեց:

— Ինձ մի խոսէ՛ր, — խառն ձայնով ա-

սաց նա և հանց սիրտակը, որպէս զի

լուսացուի—Ժամը քանիսն է:

Ջաղոնը հանց ժամացոյցը և նայեց:

— Պահ, չուտով տան և մէկը կը լի-

նի: — Կանչեց նա անհանգստութեամբ: —

Ես պէտք է գնամ արդ հիւանդանոց,

քեզը ինձ արժան ջոտեց, ես չապահմ:

Բայց լսելի, Արքեպիսկոպոս եմ ասում: Ի սէր

Աստուծոյ, դու մեր ստան, ճաշին մեկ

մօտ կը լինես: Այսօր, ինչպէս տեսնում

եմ, դու բոլորովին միտք էլ չունես այս

տեղից հեռանալու: Չէ:

— Այսօր... Չէ, այսօր չեմ կարող,—

պատասխանեց Ջաղոնեանը:

— Ուրեմն, ինչ ուզում է լինի, էլի մի

քանի օր կը մնամ այստեղ:

— Չգիտեմ... գուցէ...:

— Հա՛, հա՛, միայն թէ Ստանա՛մ կը սի-

րես, միայն—ասաց Ջաղոնը, զիտարը

ծածկելով: — Իսկ այսօր, հենց հիմա, հազ-

նուկուց յետոյ, դու մեր ստան: Ժամը

մէկին կամ երկուսին էլ ես կը վերա-

դառնամ: Աս այժմ ցտեսութիւն: Ան-

պատճառ գնա:

Եւ նա չտարով դուրս գնաց:

Ջաղոնեանը ստույլ արտաբայութեամբ

թով նայեց դուս ետեց:

— Ժողովական, ինչ ես ինձ այդպէս

ստիպում, — ասաց նա: — Եթէ դու գիտե-

նաս, թէ ո՞վ եմ ես... Բայց չէ, չէ, քո

անկեղծ հաստը կը փրկի քեզ...:

Լուսացուեց յետոյ նա հազուադր փո-

խեց, որովհետեւ անկողնում ըստական

ճղտուէլ էր: Հազուադր յետոյ էլ նա

գետ չէր վճռել: Գնաց Ստանի մօտ, թէ

ոչ Բայց որովհետեւ զիջելուց հանդիպը

նրան քանի գիտեմ, այնքան աւելի էր մտաւնալում, այդ պատճառով նա այլ եւս երկար չտարեց և վճռեց գնալ Հա-

նդեկն ուղևոր էր չուտով լաց անել:

Նա ծածկեց գիւղիցը և գուրս դը-

նաց:

XXXV.

Նա նոր էր մտել հիւանդանոցին, երբ յանկարճ երեւոյցի նման ներս վազեց Սառան և ուղղակի վարեց նրա վրով, կանչելով:

— Արքեպիսկոպոս, Գու չեն փախել, դու չես փախել:

Եւ նախ քան Ջաղոնեանը ուշքի կը գար, նա ամուր հարկուրեց նրան ախան-

ջի մօտ և բաց թողեց նրան:

— Սառա, Սառա, — չնչնայ Ջաղոնեանը արտաբայութեամբ: — Դուք մոտ անում էք, որ ես ձեր հիւրն եմ, որ ես իմ բարե-

կամիս ամեն եմ գտնուում...:

— Եւ ինչ դարձն է, իմ ինչ դարձն է,

— մի տեսակ չարածիք—միամիտ ժպիտով

արագ արագութեամբ Սառան: — Կարծես

թէ այդ ինձ համար մի ուրիշ է նշանու-

կութիւնն ունի... Ես քեզ եմ սիրում,

դու ինձ ես սիրում, պրծանք գնաց...

միթէ զրանից դուրս աշխարհիս երևին

ուրիշ բան գոյութիւն ունի մեզ համար...

Երեկ զիջեր ինձ զբախտից գուրս արել,

ուղարկելիք այս զօրքը, հիմա զբախ-

տըն այստեղ ես բերել և դարձեալ ինչ-

—կրկնեց Ջագունեանը, բարձր լիթնակով:
—ան գոհատուեց:
—բնակ գոյք ինձ չէր սիրում,—
արտառանցեց նա:
—նուա,—զարմացաւ Ջագունեանը:
—բնակ հիմա էլ չէր սիրում, քանի
որ պէտք է հեռանալէր, այսօր
էլ հրաժեշտ տալիք ինձ,—շարունակ
ըստին, աւելի ու աւելի գոհա-
ւոր:
—ուս եմ ասում, Ստաւ, սուս եմ
—ասաց Ջագունեանը, նոր հաս-
նով, թէ ինչպիսի անմիա պատաս-
խ էր ստեղծ նրան:—Ներքի ինձ,
մ ես... Եւ բարբոթովն չմոռանայի,
չ եմ ասում: Վարժող էի միթէ եւ
քիչ վերջին անդամ ես այն—հրա-
տարու համար միայն: Վարժող էի
եւ այսպէս շուտ հեռանալ քիչ քա-
ղաքացիներից, որ ինձ համար ամեն
ուրեք կարող եմ դնալ եւ այս-
... կարող եմ քիչանից հեռանալ...
եմ ուրիշ տեղ ապրիլ ասանց
Ալի, Սանա, Սնուա, ինչու եւ ինձ
ու տանջում:—վերջապէս բացա-
րեց նա համարեա արտաստալտան
լի:
—ան յանկարծ ամուր փախաթուեց
զոյլն եւ չըթեւեքները ուղղմեց նրա
պնակին...
Ն ա ր - Դ ո ս
Ա ը շարունակութիւն

ժողովուրդը զեպի կատարարական ներկայ բաղադրանքները, այդ հաւասար երևում է նրանից, որ ժողովուրդը անգղային ժողովի համար ամենաբարձր և բարձրագույնը ընտրեց: Պրինցը յայտնեց, որ յենտեղով ժողովը չէր հաւատարմ և խրախուսանքին, ինքնին այստեղ և էլ նորից քաղաքականութեանը կը հետեւի, որ վերջին երեք տարիներին ընթացքում այնքան բարեկարգ հետեւանքներ ունեցաւ Բուլղարիայի առաջագիտութեան համար Այնտեղ յիշելով այս տարուայ ընթացքում Բուլղարիայում կատարուած ամենաշնորհաւոր ներքին բարեփոխումներն, ինչպէս որինս, զորքերի վերակազմակերպութիւնը, Գերմանիայի, Աստրիայի, Ֆրանսիայի և Զուիցերլանդի հետ առեւտրական դաշնագրեր հաստատելու և համաձայնութիւններ կազմակերպելու և այլն, պրինցն իւր համար վերջացրեց հետեւեալ խօսքերով. «Ո՞ր քաղաքականութեան միջոցին Բուլղարիայում տիրող խաղաղութիւնն ու կարգը, զեպի բուլղարական ժողովուրդը տաճած համակրութիւնն ու յարգանքը, որ ևս նկատեցի արտասահմանում, ինձ կատարելապէս համոզեցին, որ հետո չէ այն օրը, երբ բուլղարական զորքը կատարելապէս յաղթող կը հանդիսանայ»: Նշանուոր իրողութիւնն այն է, որ այդ նուորի ներկայ էին նաև բուլղարական մի քանի բարձր հոգեւորականներ, որոնք, ինչպէս յայտնի է, առաջ թշնամի էին բուլղարական ներկայ կատարարականը: Պրինցն իւր համար բուլղարական լեզուով խօսեց:

ԻՏԱԼԻԱ.—Իտալական և անգլիական կատարարութիւններին միջև Կատարայի ինդրի մասին համաձայնութիւն է կայացած հետեւեալ ձևով. երկու կատարարութիւններն էլ կարող են զանազակ հաստատել ամբողջական հոգեւոր բաժանելու վերաբերմամբ, առանց հրաժարուելու իրենց հաշիւակերպից, այն է՝ Անգլիան համաձայնում է, որ որքան կարելի է Իտալիան կարող է իւր իշխանութեան տակ ստեղծ Կատարան, բայց այն պայմանով, որ այդ իշխանութիւնը տիրապետութիւն չկազմէ:

ՔԱՂԱՔԱՅԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
—Տրիպոլից հեռագրում են, որ Վ. Պոլսից եկած հրամանին համաձայն, վարչական անձինքը պատրաստուած են տեղադրւած մեծ գունդ կազմակերպելու և դաւաճում ամբողջութեամբ շինելու:

—Վերջին մարդագրութիւնից երևում է, որ Հուլիսային Ամերիկայում 62,480, 540 բնակիչ կայ:

—Յաւանց նոր միջնորոշման պարալլելն Գերմանիայի կրեմլիններին մի պատկանատրութիւն ընդունելով, ասաց, որ Գերմանիայի ինդրին տաւանց Ներքալի համաձայնութեան չի կարող վճռուել ընթերցումը: Միջոցում միջոցներով չի աջակցել այդ ինդրին զորքերի վճիռ տալու, Գերմանիայի, ցանկութիւն կը յայտնէ, երկուստեան նոր կոնդիկտ հրապարակու, որտեղ նա պոչապան կը հանդիսանայ կրեմլինների գործերին:

—Պարիսում միայն է յղացած Գիմոնում Գարիբալդին արձան կանգնեցնելը:

ԽԱՆՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դրանցը Չի. Կատարան, Այնտեղում միջև օրը զոյտութիւն չունէին ոչ ոսկէ, ոչ արծաթէ, զրանները Նախաջ կերպում արծաթի կշիռով էր ընդունուում: Մտերքը կաշկարանում մի հրաման է հրատարակուած, որով թոյլ է տրուած արծաթէ նոր դրամներ գործ անելու, որոնք կը արժուում են Կատարանում:

Մարտի 1-ին Պատրիարքայի Ապիկտոնի գրաւորութեան ընակիչները յազուած են Ձան Կատարան անաւով մի նոր մարդագրութիւն ընդունելու, որոնցով նա գրաւորում է աշխարհի վերջը, որ, նրա ասելով, 2000 թուականին է լինելու: Եւր զարդները նա խօսում է ընտրութեան միջոցին:

Թէ ինչպէս պէտք է շինելը Կատարանը: Ֆրանսիայի թ. Բարիսոն միջոց է գտել զիսկները մտադարձելու: Նախ և առաջ զիսկը պահպանուում է փոփոխ, յետոյ նա գրում է արծաթէ լոգարանին մէջ: Մարտից յղեւ արծաթէի զոյն է ստանում: Այնտեղ զիսկը գրում է զարմանալատարական լոգարանին մէջ և նրանից հանուում է էլեքտրական հոսանքը: Այսպիսով երկաթի մի բարակ շերտ ծածկում է զեպը և մարմնի ուրիշ մասերը, որից հանդուգեալ չի կորցնում իւր նմանութիւնը: Երկաթի մտադարձումը մօտ 400 ֆրանկ է նստում, իսկ հատկապէս մօտ 3,000 ֆր. Մե. տաղանդից յետոյ արդէն հետ է մարմինը արծաթէի կամ ոսկեգործի: Ուղիղութիւն արժէ 200,000 ֆրանկ:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՌՈՒԳԻՐԵՆԵՐ (Հիւսիսային Գործադրութիւնի)

ՎԵՆԵՍ, 26 հոկտեմբեր.—Ռուսաց Թագաժառանգը ժամանեց այստեղ երէկ ժամը 2-ին: Երկաթուղու կայարանում նրան զիմաւորեցին Կայսրն և էրցհերցոգները ռուսաց համազգեստներով, ռուսաց զենայնուորիներ և զօրքերի հրամանատարը: Թագաժառանգն աւստրիական ուլանի հագուստ ունէր ս. Ստեփաննոսի ժապաւենով: Ընդունելութիւնն անսովոր կերպով բարեկամաբար էր: Կայսրը և Թագաժառանգն անցան պատուաւոր պահուորդների խմբի առաջով, որի ժամանակ երաժշտական խումբը նուագում էր ռուսաց ազգային հիմնը. զրանից յետոյ կայսրի և Թագաժառանգի հետնորդները ներկայացան միմեանց: Թագաժառանգը կայսրի հետ Գոթթուրգ գնաց կառքով: Հասարակութիւնը բարձրաձայն բացականչութիւններով էր ընդունում: Օրուայ ընթացքում Թագաժառանգն այցելութիւններ էր անում, այնուհետեւ Երեւանի ամրոցը գնաց, որտեղ ժամը 6-ին հանդիսանոր ճաշ կար:

Խմբակ-հրատարակիչ ՍՊԱՆԻԱՐ ՍՊԱՆԻԱՐԵԱՆ.

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Երթնակութիւն Թիֆլիս Վաղդիկակաղի միջև Դինչե Նոյեմբերի 1-ը:

Թիֆլիսից գնում են՝
Հինգ հոգու և 1 ուղեկցող փակ կառքերը, առ. 7 ժամին, զիսկում է Կառքատը կայարանում և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Վաղդիկակաղ: Նոյեմբերի 2-ին Թիֆլիսից գնում են առաւօտեան ժամը 9-ին, զիսկում է Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Վաղդիկակաղ: Վ. և Գ. հոգու և 1 ուղեկցող փակ կառքերը, գնում են Երեւանի ժամը 4-ին և առաւօտեան զիսկում կայարանում, միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Վաղդիկակաղ: Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին և Նոյեմբերի 3-ին հասնում միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Վաղդիկակաղ:

Վաղդիկակաղից գնում են զայս Զինգ հոգու և 1 ուղեկցող փակ կառքերը, առաւօտեան ժամը 7-ին զիսկում են, Կատարան կայարանում և միւս օրը երեկոյան ժամը 6-ին հասնում Թիֆլիս: Միւս օրը գնում են զայս առաւօտեան 9 ժամին, զիսկում է Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: Վ. և Գ. հոգու և 1 ուղեկցող փակ կառքերը, երեկոյան ժամը 4-ին, զիսկում է Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 7 ժամին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԹԵԻԿՈՒԹԻՒՆ

1 Սե ծովի վրայ

Բաթումից գնում են՝
Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

Երեւանից գնում են Կառքատը և միւս օրը երեկոյան ժամը 5-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 8-ին հասնում Թիֆլիս: միւս օրը երեկոյան ժամը 9 ժամին 50 ր., հասնում է Թիֆլիս:

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1891 ГОДЪ.
СЪ РАЗРЕШЕНИЯ ГОСПОДИНА МИНИСТРА ВЪНТРЕННИХЪ ДѢЛЪ
БУДЕТЪ ИЗДАВАТЬСЯ СЪ 1-го ЯНВАРЯ 1891 ГОДА, ВЪ С.-ПЕТЕРБУРГѢ, БОЛЬШАЯ
ПОЛИТИЧЕСКАЯ, ЭКОНОМИЧЕСКАЯ, НАУЧНАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА

ПРАВДА

—Подписчики „ПРАВДЫ“ за 6 руб. получают въ теченіи года:—

52 номера газеты, еженедѣльно каждый № въ 2—3 печатныхъ листа самаго большаго формата съ разнообразными тщательно разработанными статьями: серьезными—научными и легкими—беллетристическими, именно со статьями—политическими, экономическими, изъ общественной жизни, научными по всѣмъ областямъ знанія, искусства и литературы, съ фельетонами, рассказами и проч., и проч., и проч.

24 БЕСПЛАТНЫЯ ПРИЛОЖЕНИЯ—КНИГИ, изъ коихъ въ каждой будетъ помѣщенъ законченный новый выдающийся романъ извѣстнѣйшаго писателя. Каждое приложение будетъ выходить въ двухнедѣльный срокъ, такъ что въ годъ выйдетъ двадцать четыре тома отдѣльныхъ избранныхъ романовъ, стоящихъ въ продажѣ не менѣе 24 рублей.

—Съ первымъ же номеромъ газеты выйдетъ и первое приложение—книга.—

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА ГАЗЕТУ „ПРАВДА“ СЪ ДВАДЦАТЬЮ ЧЕТЫРЬМЯ БЕСПЛАТНЫМИ ПРИЛОЖЕНИЯМИ—КНИГАМИ:

Въ Россіи.	За границею.
Въ С.-Петербургѣ и во всѣхъ мѣстахъ Имперіи.	Въ Славянскія земли. Во всѣхъ другія мѣста.
На годъ въ доставкѣ и пересылкой. . . 6 руб.	6 руб. 10 руб.
» полгода въ доставкѣ и пересылкой. . 4 руб.	4 руб. 6 руб.
» одинъ мѣсяцъ съ доставк. и пересылк. 1 руб.	1 руб. 1 руб.

НВ. Допускается разсрочка: при подпискѣ 3 руб. и въ Мартѣ остальные 3 руб. Выписывающіе 10 экземпляровъ получаютъ одинъ экземпляръ газеты съ приложениями—книгами—бесплатно.

Подписка принимается исключительно въ Главной Конторѣ газеты „ПРАВДА“: С.-Петербургъ, Невскій проспектъ, домъ № 98.

Издатель-редакторъ „ПРАВДЫ“ П. Н. Подпайловъ.

5—1.

ՍԱՍՈՒԷԼ ՍՍԱՅԼՍ ԻՆՔԵՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Դերմաներէնից Թարգմանեց

Փ. ՎԱՐԳԱՆԵԱՆ

Գ Է Ն Է 1 ր. 50 Է:

Նորի Թարգմանի հրատարակութեամբ լոյս են տեսել՝	
1. Փ. ՇԱՐԿԻ, Ֆրանկլին, 2-րդ տիպ	40 Է.
2. Վաշինգտոն	60 Է.
3. Իլիական, պատկերներով	1 ր. — Է.
4. Ողիական, ...	1 ր. 20 Է.
5. ՄԱՍՅԱՆ, Բնաւորութիւն	1 ր. 50 Է.
6. ՄԱՐԶԻՍ, Սիրտ	1 ր. — Է.
7. Ապէլիններից մինչև Անդերը	20 Է.
8. ԱՐԵՆԵԼԵԱՆ Վիպաշխարհ. Ա.	20 Է.
9. ՇԻԼԼԵՐ, Աւագաններ, ողբերգութիւն	50 Է.

ձանապարհածախքը Թարգմանի վրայ է: Վաճառում են Թարգմանի մօտ՝ Թիֆլիս, Շադաւ, Մարինո-Անանովսկոյ ցուցիչ, Նոյեմբեր և Թիֆլիսի, Բագուի և Երևանի հայ գրավաճառանոցներում:

ՍՍԱՍՈՒԷԼ ՍՍԱՅԼՍ
Ն. Շարիֆ, Խորամանկ Աղուհուր:

10—4

1890 թուի օգոստոսի 7-ից բացւում է

ԿՈՎԿԱՍԵՍԵՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ

Պահուստ կառուցողական գործընկերի և նոտարների, բաղադրանքի և պատկերների Պատրուկի և նոտարների պահուստի գործարան

ԵՂ. ԴԻՏԵՐԻԽՄՆԵՐԻ,

Կ. Մ. Շերեբի, Բեկկերի, Սմիդի, Միլբախի, Դեմեյի